

Asia: VN/27217/2021

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Lausunnonantajia pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko yrittäjyyden periaatepäätöksessä otettu huomioon yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisimmät asiat?

Ei. Mitä lisäisit tai muuttaisit? [Sitra kiittää mahdollisuudesta vastata lausuntopyyntöön. Sitra painottaa erityisesti kolmea teemaa periaatepäätöksessä: digitaalisen ja vihreän kaksoissiirtymän edistäminen ripeästi ja reilusti, pk-yritysten ja startup-yritysten tukeminen, ja innovointiin panostaminen.]

2. Mitä tulisi erityisesti ottaa huomioon yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa?

Suomen kilpailukyvyyn, digitaalisen ja vihreän kaksoissiirtymän ja hyvinvoinnin oikeudenmukaisen jakautumisen kannalta on keskeistä tukea maamme runsaslukuista pk-yritysten joukkoa ja ruokkia niiden kasvuhaluutta ja -kyvykkyyttä muuttuvassa toimintaympäristössä. Toimia suunnitellussa on keskeistä huomioida digitaalinen ja vihreä kaksoissiirtymä ja yritysten mahdollisuudet tarttua sen moniin mahdollisuuksiin, mikä tulee huomioida esitetyissä tavoitteissa, ministeriöiden toimissa ja seurannassa.

Sitra tukee toimenpidettä III.1.3., jolla ”vahvistetaan pk-yrittäjien osaamista ja valmiuksia kasvaa kestävästi ja uudistua nostamalla johdonmukaisesti pk-yritysten digi- ja datakyvykkyyttä, jotta varmistetaan digitalisaation ja datan täysimääräinen hyödyntäminen”. Sitran selvityksen perusteella erityisesti pk-yrityksillä on vaikeuksia päästä datatalouden voittavaan kehään (Sitra 2021, Eurooppalaisilla yrityksillä on vaikeuksia päästä kiinni datatalouteen). Tuottavuuden nostamisen kannalta on erityisen tärkeää edistää datan jakamista organisaatioiden välillä ekosysteemeissä, mutta yrityksiltä puuttuu luottamusta datan jakamiseen sekä osaamista muokata liiketoimintamallejaan.

Globaalit datamarkkinat tarjoavat kasvunäkymiä suomalaisille pk-yrityksille, jotka ovat merkittävässä asemassa palvelujen kehittämisessä jo pelkän yhteenlasketun volyyminsa ja pienen kokonsa tuoman ketteryyden ansiosta (Euroopan komissio, The European Data Market Monitoring Tool). Suomella on erinomaiset digitaaliset valmiudet (ETLA 2021, Digibarometri; Euroopan komissio 2021, Digital

Economy and Society Index (DESI), jotka eivät kuitenkaan suoraan johda datatalouden onnistumisiin tai datamarkkinoiden arvon kasvuun. Kun Ruotsin ja Alankomaiden ennakoitaan kaksinkertaistavan datamarkkinoidensa arvon 7–8 miljardiin euroon vuoteen 2025 mennessä, Suomen ennuste jää alle 1,5 miljardin euron.

Datatalouteen ja yrityksiin vaikuttavaa EU-sääntelyä on odotettavissa paljon. Sitra tukee toimenpidettä III.1.5., jolla ”otetaan huomioon pk-yritysten erityispiirteet mm. EU-sääntelyyn vaikuttamisessa siten, ettei pk-yritysten hallinnollinen taakka kasva tarpeettomasta kuormituksesta”. Sitran selvityksen mukaan yritykset kokevat lainsäädännön monimutkaisuuden suurimmaksi haasteeksi datataloudessa (30 % vastaajista Suomesta, Alankomaista, Ranskasta ja Saksasta) (Sitra 2021, Eurooppalaisilla yrityksillä on vaikeuksia päästä kiinni datatalouteen). Erityisesti pk-yrityksille olisi tarjottava apua sääntelyn navigoinnissa ja mahdollisuuksien tunnistamisessa niin kotimaassa kuin Euroopan sisämarkkinoilla. Lisäksi tarvitaan panostuksia hallinnon sujuvoittamiseen.

Periaatepäätöksessä tulisi lisäksi huomioida asenne ja ennakointi. Sitran mukaan osaavien työntekijöiden lisäksi yrityksissä tarvitaan osaavaa ja muutosmyönteistä johtamista (Sitra 2021, Datan hyödyntäminen pk-yrityksissä edellyttää johdolta oivalluskykyä). Yritysten tulee erityisesti hahmottaa, voiko dataan liittyvä yhteistyö muiden kanssa synnyttää uutta liiketoimintaa ja innovatiivisia palveluja sekä avata uusia markkinoita.

Ennakointi tarvitsee tuekseen rohkeaa tulevaisuusajattelua – emme saavuta haluamaamme muutosta vain katsomalla peruutuspeiliin omalla kaistallamme. Sitra kannustaa kartoittamaan, mitä Suomen verrokkimaissa tehdään yrittäjyyden edistämiseksi ja kasvattaa tietoisuutta toimivista käytännöistä.

Rahoituksessa on huomioitava EU-rahoitus ja yritysten tietoisuuden lisääminen mahdollisuuksista.

3. Ovatko yrittäjyyden periaatepäätöksen toimenpiteet poikkihallinnollisen yhteistoiminnan ja koordinaation varmistamiseksi riittävät (toimenpide 6.1.)?

Kyllä.

4. Ovatko esitetyt seurantamittarit kattavat yrittäjyyden periaatepäätöksen seuraamiseksi (kohta IV)?

Seurantamittareista puuttuu yritysten digi- ja datakyvykkyyksien kehittyminen. Tämä on tärkeää huomioida niin tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen kannalta (esimerkiksi digitaalinen ja vihreä siirtymä) kuin jatkotoimenpiteiden kehittämisessä. Tältä osin mittaaminen voisi olla jossain määrin yhdisteltävissä EU:n digitaalisen kompassin tavoitteiden ja vuosittaisen raportoinnin kanssa.

Kansainvälistymisen osalta on huomioitava suomalaisten yritysten asema datamarkkinoilla.

5. Miten voidaan kehittää ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

Sitra kannustaa synergiaan ministeriöiden Digitoimiston kanssa erityisesti tilannekuvaprosessissa ja digikompassityössä, jonka yksi neljästä painopisteestä keskittyy yrityksiin digitaalisessa murroksessa. Lisäksi muut painopisteet tukevat yrityksille asetettuja tavoitteita. Esimerkiksi infrastruktuuria kehittäessä tulee huomioida ”pehmeä digitaalinen infrastruktuuri”, joka tukee datan jakamista ja liikkuvuutta yritysten ja toimijoiden välillä.

6. Muut mahdolliset huomiot yrittäjyyden periaatepäätökseen.

Alustatalouden ja työn murroksen myötä puhtaasti kolmansien osapuolten alustoilla toimiminen saattaa olla yleistynyt tapa harjoittaa yritystoimintaa. Alustoilla toimiva yrittäjä ei välttämättä näyttäyty perinteisessä mielessä yrityksenä tai edes perusta toimintansa pohjaksi perinteistä yritysrakennetta. Tulevaisuudessa merkittävä osa liiketoimintamallien innovaatioista saattaa kuitenkin syntyä näiden uudenlaisten yrittäjien toimesta, jotka hyödyntävät toiminnassaan ketterästi alustojen tarjoamaa dataa ja suoraa pääsyä kansainvälisille kuluttajamarkkinoille. Näiden uudenlaisten yrittäjien tukeminen ja tulevaisuuden innovatiivisten liiketoimintamallien ennakoiminen yrittäjyysstrategiassa olisi hyvä tapa varmistaa strategian tulevaisuuskestävyys.

Toivanen Meeri
Sitra